

Latvija

Emisiju samazinājuma jomā Latvija ir neapšaubāmi vadošā valsts Eiropā, tomēr rezultāti kravu pārvadājumu jomā un sadzīves atkritumu samazināšanā ir slikti. Vairāk uzmanības jāpievērš arī atjaunojamās elektroenerģijas ražošanai un bioloģiskai lauksaimniecībai. Līdzīgi kā citās Eiropas valstīs, Latvijā pastāv atkritumu apjoma palielināšanās risks, tomēr pašlaik tiek veikti pasākumi šīs problēmas risināšanai. Ir nepieciešams veikt pasākumus to pilsētu gaisa kvalitātes uzlabošanai, kurās ir vērojams sezonāls PM₁₀ un slāpekļa dioksīda pieļaujamo normatīvu pārsniegums.

Siltumnīcefekta gāzes			Energijas patēriņš			Atjaunojamie energoresursi elektrības ražošanai		Paskābinošās vielas		Ozona prekursori			Kravu pārvadājumu pieprasījums			Bioloģiskā lauksaimniecība		Sadzīves atkritumu ražošana			Saldūdens izmantošana	
Emisijas/iedz.	Emisijas/IKP	Emisija DTT	Patēriņš/iedz.	Patēriņš/IKP	Patēriņš	Īpatsvars	Īpatsvars	Emisijas/iedz.	Emisijas DTT	Emisijas/iedz.	Emisijas/IKP	Emisijas DTT	Kravu pārvadājumi/iedz.	Kravu pārvadājumi/IKP	Kravu pārvadājumi DTT	Īpatsvars	Īpatsvars	Sadzīves atkritumi	Sadzīves atkritumi	Sadzīves atkritumi DTT	Ūdens izmantošanas indekss	Ūdens izmantošanas indekss
STATUS	STATUS	PROGRESS	STATUS	STATUS	PROGRESS	STATUS	PROGRESS	STATUS	PROGRESS	STATUS	PROGRESS	PROGRESS	STATUS	STATUS	PROGRESS	STATUS	PROGRESS	STATUS	PROGRESS	PROGRESS	STATUS	PROGRESS
▶▶▶▶▶	▶▶▶▶▶	▶▶▶▶▶	▶▶▶▶▶	▶▶▶▶▶	▶▶▶▶▶	▶▶▶▶▶	▶▶▶▶▶	▶▶▶▶▶	▶▶▶▶▶	▶▶▶▶▶	▶▶▶▶▶	▶▶▶▶▶	▶▶▶▶▶	▶▶▶▶▶	▶▶▶▶▶	▶▶▶▶▶	▶▶▶▶▶	▶▶▶▶▶	▶▶▶▶▶	▶▶▶▶▶	▶▶▶▶▶	▶▶▶▶▶

DTT: attālums līdz mērķim (angl.: distance to target)

Siltumnīcas efekta gāzu emisijas

Ievrojams siltumnīcefekta gāzu emisiju samazinājums kopš 1990. gada ir ierindojis Latviju pirmajā vietā Eiropā. Tomēr ir grūti viennozīmīgi spriest par ieguvumiem, jo emisiju samazinājums bija ekonomiskās lejupslīdes un rūpniecības pārstrukturizēšanas rezultāts. Saskaņā ar Kioto protokolu Latvijai laika posmā no 2008.–2012. gadam jāsamazina siltumnīcas efekta gāzu emisijas par 8 %, kas salīdzinājumā ar pašreizējiem rādītājiem ir paveicams uzdevums, jo prognozes rāda, ka siltumnīcefekta gāzu emisijas varētu samazināties pat 50 % zem plānotā līmeņa. Tomēr, ņemot vērā straujo ekonomisko izaugsmi, iedzīvotāju mobilitātes pieaugumu un zemo energoefektivitāti rūpniecībā un mājāsaimniecībā, iespējams oglekļa dioksīda emisijas palielināsies. Tādēļ jāveic pasākumi, lai uzlabotu energoefektivitāti un veicinātu vietējo atjaunojamo enerģijas resursu izmantošanu. Latvijas Klimata pārmaiņu samazināšanas programma 2005.–2010. gadam paredz piedalīšanos dažādos alternatīvos pasākumos, tajā skaitā SEG emisiju tirdzniecībā.

Energijas patēriņš

Valsts investīciju programmas ietvaros ir realizēti vairāki pasākumi, lai uzlabotu energoefektivitāti. Ir plānots atbalsts uzņēmumiem, kas siltumenerģijas ražošanā izmanto mazutu, kā arī uzņēmumu enerģijas pārveides projektiem, lai izpildītu Latvijas un ES tiesību aktu normas par sēra satura ierobežošanu dažos šķidrā kurināmā veidos, vienlaicīgi uzlabojot arī energoefektivitāti. Energointensitātes samazināšanos kopš 1997. gada var izskaidrot galvenokārt ar straujo IKP pieaugumu.

Atjaunojamie energoresursi elektrības ražošanā

Saskaņā ar ES tiesību aktiem Latvija ir apņēmusies palielināt atjaunojamo energoresursu izmantošanu elektroenerģijas ražošanā (ieskaitot arī lielo HES saražoto elektroenerģiju) 2010. gadā līdz 49,3 % no valsts iekšzemes elektrības patēriņa. Ņemot vērā pašreizējo elektrības patēriņu un vidējo Daugavas caurplūdumu, šis rādītājs jau tagad ir 44–45 % robežās. Tomēr pašreizējās atjaunojamās elektrības ražošanas jaudas tiek pilnībā izmantotas, tāpēc nākotnē ir paredzēts veicināt koģenerācijas attīstību. Latvijā ir lielāks elektrības patēriņš, pārrēķinot uz IKP vienību, nekā attīstītajās Eiropas valstīs, tomēr šis rādītājs samazinās, kas liecina par energoefektivitātes uzlabošanas rūpniecībā.

Paskābinošo vielu emisijas

Pamatojoties uz pārrobežu piesārņojuma novērtējuma starptautiskās sadarbības programmas gaisa piesārņojuma izplatības novērošanai un novērtēšanai lielos attālumos (EMEP) aprēķiniem, var spriest, ka Latvijā radītais paliekošais sēra piesārņojuma daudzums nepārsniedz 5 %, salīdzinot ar citu valstu radīto piesārņojumu, kas nonāk Latvijā pārrobežu piesārņojuma pārnese rezultātā. Savukārt Latvijā radītā slāpekļa (oksidētā un reducētā) piesārņojuma īpatsvars sasniedz vidēji 7,5 % no kopējā slāpekļa piesārņojuma Latvijā.

Ozona prekursoru emisijas

Pēdējos gados ozona prekursoru emisijas ir stabilas, un tuvākajā nākotnē būtiskas izmaiņas nav gaidāmas. Kopš 1990. gada slāpekļa oksīdu emisijas ir samazinājušās par 27 % un metānu

Iedzīvotāji: 2 306 600
 Platība: 64 589 km²
 IKP: 5 163 miljoni eiro (faktiskajās cenās)
 4 406 miljoni eiro (2000.gada vidējās cenās)

nesaturošo gaistošo organisko savienojumu (NMGOS) emisijas par 29 % . Šis samazinājums ir panākts, nomainot kurināmo ar zemāku sēra saturu, izmantojot katalizatorus automašīnu izplūdes gāzu attīrīšanai un uzlabojot izplūdes gāzu attīrīšanas sistēmas. Ozona prekursoru (slāpekļa dioksīds, benzols) un piezemes ozona koncentrācija apkārtējā gaisā tiek kontrolēta kopš 1998. gada. Ozona visaugstākās vienas stundas un astoņu stundu vidējās koncentrācijas ir reģistrētas Rīgā, tomēr nepārsniedzot pieļaujamās normatīvus, kā arī iedzīvotāju informēšanas un trauksmes līmeņus.

Kravu pārvadājumu pieprasījums

Kravu apgrozījums pa dzelzceļu un autoceļiem kopš 1995. gada ir strauji pieaudzis par 213 % . Dzelzceļš, kas galvenokārt veic tranzītkravu pārvadājumus, nodrošina 72 % no kopējā kravu apgrozījuma, bet vietējie kravu pārvadājumi galvenokārt notiek pa autoceļiem. Kopš 1995. gada enerģijas patēriņš autopārvadājumiem ir palielinājies par 58 %, un 2002. gadā sasniedza 87 % no kopējā energoresursu patēriņa transporta nozarē. Salīdzinot ar 2001. gadu, benzīna patēriņš ir nedaudz samazinājies, gāzes patēriņš ir palicis nemainīgs, bet dīzeļdegvielas patēriņš ir pieaudzis. ES direktīva par biodegvielu izmantošanas veicināšanu nosaka, ka šo degvielu īpatsvaram, kas saistīts ar transportam paredzētās degvielas patēriņu, līdz 2005. gadam jāsasniedz 2 % (vai 20 000 tonnas), bet līdz 2010. gadam 5,75 % . To paredz sasniegt, izmantojot vietējos resursus. Vairākos izdotajos likumos un regulās ir noteiktas degvielas kvalitātes prasības. Tā rezultātā ir būtiski izmainītas izmantotās degvielas proporcijas, degvielas kvalitāte un pieļaujamās emisijas (jo īpaši svina un sēra emisijas) gaisā.

Bioloģiskās lauksaimniecības platības

Latvijā līdz 2006. gadam plāno palielināt bioloģiski apsaimniekotās platības līdz 3 % no kopējām lauksaimniecībā izmantojamām platībām, kā arī sasniegt bioloģiskās lauksaimniecības produktu realizāciju līdz 3 % no vietējā tirgū realizēto lauksaimniecības produktu kopapjoma. Lauku attīstības plānā ir paredzēts atbalsts bioloģiskās lauksaimniecības attīstībai, tomēr lai gan valsts to ir atbalstījusi (piem., ar subsīdijām bioloģiskajai lauksaimniecībai) kopš 2001. gada neviens zemkopis nebija pieteicies finansējumam

SAPARD programmas ietvaros. No 1998. līdz 2003. gadam bioloģiskās lauksaimniecības platības ir palielinājušās no 0,6 % līdz 1 % no kopējām lauksaimniecības platībām. Lielākā daļa (48 %) ir vidēja lieluma saimniecības (20–100 hektāri). Bioloģisko produktu daudzums un sortiments ir nepietiekams un neapmierina pieprasījumu. Bioloģisko produktu pārstrāde ir vāji attīstīta un tādēļ pārdošanā nonāk neapstrādāti vai pirmapstrādes produkti. Lai gan bioloģiskās saimniecības īpatsvars lauksaimniecības sektorā ir ļoti mazs, turpmākajos gados ir gaidāms straujš bioloģisko platību un produktu pieaugums.

Sadzīves atkritumi

Lai gan atkritumu apsaimniekošanas sistēma ir uzlabojusies un sabiedrības sapratne ir palielinājusies, tomēr saražoto atkritumu daudzums turpina pieaugt. Pieaugošais patēriņš palielina iepakojuma atkritumu daudzumu, tāpēc nepieciešams pievērst lielāku uzmanību atkritumu pārstrādei un atkārtotai izmantošanai, labākai izpratnei par resursu plūsmām, atkritumu veidošanos, kā arī veidiem, kā to ietekmēt. Izmantotais iepakojums, kura sastāvā ir ekonomiski vērtīgi un atkārtoti izmantojami materiāli, sasniedz 20 % līdz 30 % no sadzīves atkritumiem. Pieņemtās izmaiņas dabas resursu nodokļa aprēķināšanā veicina iepakojuma atkritumu apsaimniekošanu, tomēr jāatzīmē, ka vāji attīstīta tirgus dēļ vēl aizvien ir ierobežota materiālu atgūve no atkritumiem, ieskaitot no atkritumiem izdalīto materiālu eksportu pārstrādei ārpus Latvijas.

Saldūdens resursu izmantošana

Kopējais iegūtā ūdens daudzums samazinās, kas izskaidrojams ar rūpnieciskās darbības stabilizāciju un ūdens skaitītāju uzstādīšanu, kas veicina ūdens ietaupījumus. Uzskaitītais ūdens daudzums sasniedza 69 % no kopējā 2003. gadā izlietotā ūdens daudzuma. Zudumi sasniedz apmēram 9 % līdz 13 % no kopējā paņemtā ūdens daudzuma, tostarp var būt arī ūdens, ko patērētājs ir saņēmis, bet par kuru nav samaksājis. Zudumu samazinājumu ir veicinājuši ūdenssaimniecību modernizācija un rekonstrukcija mazās pilsētās, ko atbalsta valsts investīciju programma.

Plašāku informāciju meklējiet attiecīgajā valsts dienestā.
 Kontaktinformācija:
http://org.eea.eu.int/organisation/nfp-eionet_group.html